

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, T.C. Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet ŞİMŞEK tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. 08/04/2026

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

Türkiye'de kayıt dışı ekonomi, yolsuzluk, kara para ve diğer mali suçlar, diğer suç türlerine de kaynak oluşturmakta ve adeta suçu beslemektedir. Bu alanda da kayıt dışı işlem yapabilen kuyumcular ve döviz büroları sistemde önemli bir yere sahiptir. Ekonomideki bu kara delik yani kayıt dışı işlemler, mücadelesi etkin yapılmadığı sürece kara paranın beslediği suç odakları var olmaya devam edecektir.

Kayda girmeyen döviz ve altın alım satım işlemleri, MASAK sistemlerinde görünmemekte ve dolayısıyla da devletin tüm vergilendirme işlemlerinden muaf olmaktadır. Tüm Yetkili Müesseseler ve Döviz Büroları Derneği başkanının açıklamasına göre; ülke genelinde faaliyet izni olan sadece 1.018 döviz bürosu bulunmasına rağmen 5.000 işletmenin yetkisiz döviz alım satımı yaptığı tahmin edilmektedir. Buna ilaveten 40.000 kuyumcu işletmesinin de bir kısmının döviz bürosu gibi işlem yaptığı tahmin edilmektedir. Bu aynı zamanda önemli miktarda işlemin kayıt dışı olması anlamına gelmektedir. Ancak asıl korkutucu olan, buradan beslendiği tahmin edilen suç gelirlerinin bu bürolarda hiçbir kimlik tespiti yapılmadan emanetçi usulüyle işlem yapılabilmesidir.

MASAK'ın faaliyet raporlarına bakıldığında, toplamda yarım milyonu aşan şüpheli işlem bildirimlerinin neredeyse tamamı bankalar ve dijital ödeme kuruluşları ile kripto varlık hizmet sağlayıcıları üzerinden gelmektedir. 2023 yılında toplam 601.555 şüpheli işlem bildiriminde bulunulmuşken bunun 432.499'unu bankalar, 102.776'sını ödeme kuruluşları yapmıştır. Türkiye'deki on binlerce yetkili ve yetkisiz döviz bürosu ise yıl boyunca sadece 76, kuyumcular ise sadece 683 bildirimde bulunmuştur.

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

Bu çerçevede;

1. Son 1 yıl içinde kaç döviz bürosu ve kuyumcu denetime tabi olmuştur? Yapılan denetimlerde evrak denetimi yanı sıra fiili kasa sayımı, gizli müşteri gibi yöntemler de kullanılmakta mıdır?
2. Mali değeri yoktur'' belgesi düzenleyen işletmelere ne tür yaptırımlar uygulanmaktadır? Uygulanan idari yaptırımların sayısı ve tutarı nedir? Mükerrer işlemlere dair etki analizi bulunmakta mıdır?
3. Döviz alım satım ve transfer işlemlerinde ve kayıtdışılığı önlemek amacıyla son 1 yıl içinde kaç kayıtdışı işletme kayıt altına alınmıştır? Bu konuyla ilgili ne tür tedbirler alınması planlanmaktadır?
4. Bu işlemler nedeniyle oluşan tahmini vergi kaybı toplamı ne kadardır?